

El darrer Congrés de les Ciències a Valladolid

La secció de Ciències Naturals (IV), començà ses tasques amb la memòria del Sr. Hernández Pacheco, sobre el «Estado actual de las inestigaciones prehistóricas y paleontológicas en España». Es un erudit recull dels documents fins are publicats en aquestes matèries. Al s'endemà (19) baix la presidència del Excm. Sr. Marqués de Cerralbo es donà lectura dels treballs presentats fins a la data i es feu una ordenació per a donar-ne compte. El primer va ésser el del Pare Pujiula. *Los órganos tigmatelépticos de la Ampelopsis hederacea* (vinya verge). Estudia dits òrgans que són els circells amb sos discs adhesius, anatòmica, histològica i fisiològicament; presenta notables dibuixos relacionats amb el seu treball, que fou indiscutiblement dels més tècnics de la sessió. Nostre soci honorari, D. Lluís M.^o Vidal llegeix sa interessantíssima nota: «Cerámica de Ciempozuelos en una cueva prehistórica del Noreste de España». Es refereix a la «cova fonda» de Vilavella. Descriu particularment el modo que tindrien els troglodites que la varen habitar de fer els adornos dels restos de ceràmica trovats, fixant-se en detalls que fan deduir que tindrien un grau de cultura un xic superior an els coetanis dels voltants de Madrid. Presenta dibuixos i fotografies que il·lustren d'allò més les seves erudites apreciacions. Segueix un treball d'un altre soci honorari de nostra Institució, el R. P. Navàs, qui fa la ressenya de l'excursió verificada l'istiu darrer pel nord d'Espanya, cita la recollida d'unes 200 espècies de Neuròpters, que venen a ésser al menys la tercera part de les que's coneixen de la península; un grapat de les trovades són noves per a la fauna ibèrica, i cinc per a la mundial. Darrerament el P. Laburu, que l'any passat feu estudis especialitzats en el laboratori bacteriològic municipal de nostra ciutat, presentà una curta, però molt ben treballada, nota: «Contribución al estudio de los cristaloides nuclares»; es fixà en nuclis de cèlules vegetals, deduint quatre famílies i una espècie no citades de cap citòlec, en el concepte de posseir tals inclusions.—Dia 20, el Sr. Angel M.ª Taladriz, catedràtic a l'Institut de Valladolid, dona compte d'uns ossos fòssils per ell recollits a Fuensaldaña; en margues i sorres d'un riu avui desaparegut, de la època miocena, són colossals defenses i molars de *Dinotarium* i

Mastodon, que presenta a l'examen dels congressistes deixant a lliure discussió lo referent a espècies i altres pormenors, per no ser ell especialista en paleontologia. Convidats a donar el seu parer en especial els Srs. Pacheco i Vidal, convenen en la època del jaciment, rebutjant l'idea de que pugui tractar-se de la època oligocena, com s'ha escrit falsament dels terrers vallisoletans; i que per lo que pertoca a la determinació específica sols després d'un ben detingut examen es podrà dictaminar-ne, encara que sembla prou segur tractar-se d'espècies inèdites. El Sr. Rafel de Buen, diu en quatre paraules el contingut d'una nota que presenta relativa a les campanyes oceanogràfiques que té verificades els istius de 1913-1915, en el canoner «Vasco Núñez de Balboa». En breu resúm el jove i il·lustrat farmacèutic de Revenga (Palencia), D. Bernardí Rojo, tracta del extens treball que ha presentat, que's la Flora del districte on exerceix la seva carrera, amb anotacions sobre algunes famílies, i dient qual deuría ésser la missió científica aplicada a les ciències naturals dels apotecaris rurals. El R. P. Navàs fa la ressenya de la família dels *Sicòpsids*, que ell acaba de formar desmembrant-la de la dels Hemeròbits, i que distribueix en tres tribus. El R. P. M. Gutierrez, S. J., llegeix en part, i en part explica verbalment, un notable treball sobre «Paleogeografia de Oña», afegint quatre mots sobre'ls estudis començats d'una cova descoberta pel mateix país, en que s'observen curioses figures rupestres. Amb aquesta ocassió el Dr. D. Blay Lázaro recorda l'idea exposada en el discurs inaugural de la secció per el Sr. Pacheco, referint-se al nomenament d'una Comissió encarregada de proposar els medis oportuns i eficaços per a defensar les coves, figures repèstres, monuments prehistòrics...; i per a fer treball positiu demana que s'anomenin tot seguit els senyors que semblin més indicats, com serien segons el seu parer, els senyors Marquès de Cerralbo, Comte de la Vega de Sella, Pacheco, Bolívar, i Rivas Mateos. Demanada la paraula entenc dec adherir-me a la proposició, que segurament serà acollida per unanimitat (ho fou tot seguit), amb l'esmena, o aditament, de que's formin juntes locals, a les regions, on com a Catalunya es dedica particular estudi a aquestos monuments, interessant al mateix fi a les autoritats. S'accepta la proposta, i es recomana al senyor Vidal que s'interessi an aquest sentit, cosa que dit senyor promet fer. La secció d'Historia, al enterar-se d'aquest acord, el va fer també seu, demanant que com emanat de les dugues, es presentés a la Junta general, a fi de que fos una de les conclusions generals del Congrès.— Dia 21. Era tanta la tasca que mancava pel gran nombre de treballs

presentats, que de la major part es feren solzament comunicacions verbals; dels que no hi eren els autors presents sols se'n donà compte. El R. P. Barreiro, agustí, que venia actuant de secretari, exposà el tema de dos notes de dos germans seus d'hàbit; un d'ells: «Estudio oftalmológico de los Insectos» del R. P. Agustí Melcón, que sembla de verdadera importancia; l'altre del R. P. Eusebio Negrete: «Cuna del primer hombre», qüestió força debatuda, que estudià filosòfica i antropològicament. El dit P. Barreiro seguidament donà lectura en el seu treball: «Estudio de algunos *Alcionarios* de los mares cantábrico y mediterráneo», treball complert baix tots els aspectes, però singularment per l'estudi de les espícules dels polípers, de que pot presentar precioses microfotografies, mercès a la col·laboració del R. P. Valderrábano, S. J. Descríu especies que li semblen noves, però que no s'atreveix a denominar, avans de consultar a especialistes; cosa ara prou difícil per la circumstancia de la guerra. Amb el P. Navàs i Sr. President, li demanem que feta una revisió, prengui ánimo per a completar la seva obra, per a que no passi com tantes vegades, que'ls estrangers s'han aprofitat de nostres estudis avençant-se a la denominació de nostres novetats. El Sr. Pacheco fa un breu resúm del treball del Compte de la Vega del Sella «Avance al estudio del paleolítico superior en la región asturiana.» El dit P. Barreiro pren de nou la paraula, per a donar breu idea d'un treball fet per ell, amb ocasió que's trobava a les illes Carolines, descobrint semblances notables entre l'idioma dels indígenes i amb el de certes tribus mexicanes, particularment la *otomí*; dato que podria servir per a fer llum en un punt tan discutit i encare no resolt de cap etnògraf respecte a l'orige de la població indígena carolina. El R. S. Sierra, salesià, presenta i explica breument els dibuixos d'un troç de banya de cervo magníficament treballada, presumint se tracta del remat d'un bastó de mando d'un quefe de les tribus prehistòriques de les montanyes de Santander, lloc aon fou recullida.

El P. Navàs llegeix un interessant treball: «Nota sobre nuevos géneros briológicos exóticos encontrados últimamente en la Península ibérica» del R. P. Alfons Luisier, que estava malalt. Lo més curiós es la troballa de gènes de molses propies d'Australia. Em toca el torn per a donar compte de la nota: «El xerofilismo en los Helechos,» referint-me als exemplars de totes les parts del món, que havian exposat amb els objectes i aparells del Col·legi de S. Josep, per a confirmació de les diferencies produïdes en els teixits de les Falgueres per la seca, i medis de defensa de qu'estàn pro-

vistes. El R. P. Balasch S. J., llegí gran part d'un llarg treball antropològic-paleontològic: «El esqueleto fósil del arroyo de Sanboronbón (Argentina),» aduint una pila de raons per a desfer la opinió que ha atribuït aquells restos humans, que avui se conserven en el Museo «Botet» de Valencia, al període terciari. D. Joan Cabré comunica la seva nota: «Nuevos datos para la Cronología de la cultura ibérica,» presentant tot plegat nombroses fotografies i gravats dels objectes noument descoberts, en gran part com a col·laborador dels treballs dirigits pel Sr. Marqués de Cerralbo. Breument comunica el Sr. Villa de Rubies, la troballa en les montanyes de Kazauski, d'una roca hiperbásica nova, qual fórmula explica i explana; la anomena Kasariskita. Altra volta em toca presentar-me, i dono compte sumariament de la memòria: «Recuerdos prehistóricos y arqueológicos de Orihuela y sus contornos», recull de cites inèdites, que marco en un mapa especial, presentant les fotografies d'un ídol prehistòric o ibèric. El Sr. Lázaro fa l'exposició d'una «Noticia de algunas agallas de España,» que acompanya de nombroses fotografies. «Ensayo de aplicación de la teoría de asimetría molecular química á los minerales,» es el títol d'un estudi del tot nou, aplicat al complex cristallí, del Dr. i professor de la Universitat de Valladolid, D. Ferrán López Mendicutía. El darrer treball resumit fou el transcendent del P. Josep M.ª Ibero, S. J., sobre: «Verdaderas y falsas orientaciones de la Psicometría.» Els treballs anunciats de que's dona compte, foren: «Intento de formar un jardín botánico y de aclimatación de plantas en Córdoba, en el siglo XVIII.» i «Ensayo de una pesquería española de bacalao en la costa atlántica de América del Sur, en el siglo XVII,» ambdós del S. Francesc de les Barras d'Aragó, amb dades recollits en el Arxíu d'Índies; «La radionización, la torionización y la actinización como factores de la selección y el tremesinismo en cuanto término de la evolución vegetal,» de D. José Muñoz del Castillo; «Los enemigos de los parásitos de las plantas: Los Afelininos. (Suplemento á la monografía de esta tribu de los Calcídidos),» de D. Ricardo García Mercet; i «Composición de las Harinas de trigo de Castilla la Vieja,» de D. Eugenio Muñoz Ramos.

Segons es desprèn d'aquesta lleugera enumeració, la tasca de la secció de Ciències Naturals fou notable, aixís pel nombre com per la importància dels treballs presentats en el Congrés de Valladolid; i no hi mancà bona representació de socis de l'«Institució d'Història Natural.» Encara debèm consignar alguna cosa referent a la exposició anexas, en lo que's refereix als estudis que conreua nostra benvol-

guda societat. Notabilíssimes per la grandaria, perfecció de detalls, i lluminositat, eren les microfotografies del R. P. Valderrábano, S. J., sobre Diatomàcees, teixit nirviós, teixits vegetals...; tenia exposada també la seva cambra microfotogràfica i una estufa elèctrica per a inclusions, cultius..., de pròpia invenció, i fabricada a Valladolid, que en les probes fetes marxava tan exactament, que en 60 hores de funcionament no variava la temperatura, ni tan sols $\frac{1}{10}$ de grau. El R. P. Navàs exposà dugues capses grans amb Neuròpters d'Austràlia, espècies noves per a la ciència, i el conjunt de medalles i insígnies de Congresos científics en que ha pres part, i de Societats de que n'es membre. Entre aquestes feia molt bon paper l'insígnia de poc encunyada per nostra Institució. Com a comprovació del meu treball sobre el *Xerofilisme a les Falgueres*, vaig presentar 53 espècies típiques, triades de les nombroses de totes les parts del món, que compté mon Herbari.

El punt de convocatòria per a el pròxim, va ésser Sevilla.

J. M. DE BARNOLA, S. J.

Nota geològica

L'excursionista, que, amb l'intent de visitar els murs, rosegats pels segles, del castell de Burriac i de contemplar la dilatada planúria que's domina desde sos vetustos finestrals, puja la montanya de Sant Vicens per sa vessant S. E.; fixarà, sens dubte, la atenció en els blocs colossals que's troven escampats per aquells indrets.

Lo primer que notarà el qui'ls examini amb certa detenció, es que tots ells presenten formes anguloses i arestes vives, impeding, aixís, suposar qu'hagin sigut arrastrats per corrents fluvials, quina acció erosiva hauria arrodonit sos caires. Ademés, recollint esquirles d'aquestos gegantins fragments de roca's pot comprovar que son de granulit, de color rosat, i que sa constitució contrasta amb la del terreny subjacent, qu'es el *sauló*, resultant de l'alteració del granit per influència atmosfèrica.

A part aquesta identitat de composició, s'observa qu'estàn situats en alineació casi perfecta, lo qual encara ajuda a establir, entre ells, una relació molt directe.